

Νεοελληνική Γλώσσα- Β Γυμνασίου

3Η ΕΝΟΤΗΤΑ – ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Οι φωνές

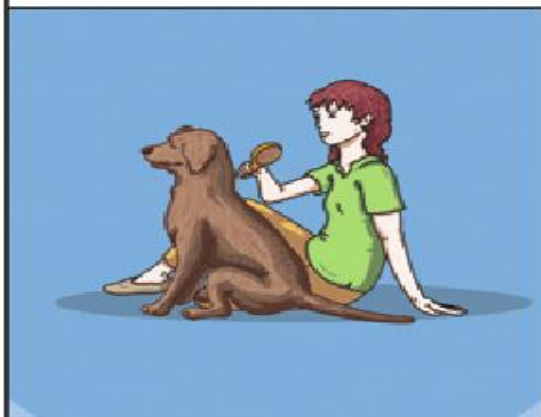
Η φωνή είναι στοιχείο μορφολογικό του ρήματος, αφορά δηλαδή εξωτερικά χαρακτηριστικά του ρήματος, χαρακτηριστικά μορφής. Τα ρήματα της Νέας Ελληνικής διαθέτουν δύο διαφορετικές ομάδες προσωπικών καταλήξεων, οι οποίες σχετίζονται και καθορίζουν τη γραμματική κατηγορία της φωνής. Έτσι, τα ρήματα έχουν δύο φωνές και ανάλογα κλίνονται.

Με βάση, λοιπόν, τις καταλήξεις τους τα ρήματα χωρίζονται σε δύο φωνές:

την ενεργητική και την παθητική

Η ενεργητική φωνή περιλαμβάνει το σύνολο των ρηματικών τύπων που στο πρώτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα έχουν κατάληξη -ω , π.χ. <i>θέλω, ζω</i> .	Η παθητική φωνή περιλαμβάνει το σύνολο των ρηματικών τύπων που στο πρώτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα έχουν κατάληξη -μαι , π.χ. <i>γελιέμαι, μιμούμαι, μοιράζομαι, χαίρομαι</i> .	
Ενεργητική Φωνή	Παθητική φωνή	
Ενικός Αριθμός		
Εγώ	λύνω	λύνομαι
Εσύ	λύνεις	λύνεσαι
Αυτός, -ή, -ό	λύνει	λύνεται
Πληθυντικός Αριθμός		
Εμείς	λύνουμε	λυνόμαστε
Εσείς	λύνετε	λύνεστε
Αυτοί, -ές, -ά	λύνουν	λύνονται

Η Ελένη χτενίζει τον σκύλο της.

Η Ελένη χτενίζεται.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Η φωνή προσδιορίζει τον τρόπο κλίσης, αλλά όχι και τη σημασία του ρήματος .

Έτσι, για παράδειγμα, το ρήμα λιώνω μπορεί να το δούμε και με παθητική σημασία, ενώ είναι ενεργητικής φωνής:

Το χιόνι **έλιωσε** στα βουνά από τη βροχή →παθητική σημασία

Όμως : Η βροχή **έλιωσε** τα χιόνια →ενεργητική σημασία

Συναγόμενο συμπέρασμα: η ενεργητική και παθητική φωνή δεν ταυτίζονται πάντα με τη σημασία, τη διάθεση δηλαδή, των ρημάτων, π.χ. σκέφτομαι: παθητική φωνή με ενεργητική όμως σημασία.

Άρα, οι φωνές αφορούν μόνο τη μορφή-μορφολογία του ρήματος.

ΦΩΝΗ=ΚΑΤΑΛΗΞΗ**1. Πώς βρίσκουμε σε ποια φωνή ανήκει ένα ρήμα;**

ενεργητική φωνή → ρήματα έχουν στο α' ενικό του ενεστώτα κατάληξη **-ω**

παθητική φωνή → ρήματα έχουν κατάληξη στο α' ενικό του ενεστώτα σε **-μαι**.

Αν μας δοθεί ένας τύπος του ρήματος που δεν είναι στο α' ενικό του ενεστώτα, τότε εμείς, για να καταλάβουμε σε ποια φωνή ανήκει, θα το μεταφέρουμε στο α' ενικό του ενεστώτα, δηλαδή στο **εγώ και τώρα**, π.χ.

τύπος ρήματος	στο α' ενικό ενεστώτα (εγώ τώρα...)	άρα η φωνή είναι...
γέλασα	γελώ	ενεργητική
γελάστηκε	γελιέ μαι	παθητική
έχουμε φιλήσει	φιλώ	ενεργητική
θα έχουν φιληθεί	φιλιέ μαι	παθητική

2. α.Τα περισσότερα ρήματα τα συναντάμε και στις δυο φωνές, π.χ.

- Η γιαγιά μου **γέννησε** τον πατέρα μου στο σπίτι της.
- Ο πατέρας μου **γεννήθηκε** στο σπίτι της γιαγιάς μου.
- Δεν **έγραψαν** κανένα έργο ούτε ο Σωκράτης ούτε ο Ιησούς.
- Κανένα έργο δεν **γράφηκε** ούτε από τον Σωκράτη ούτε από τον Ιησού.

2.β. Πολλά ρήματα έχουν **μόνο ενεργητική φωνή** (αναπνέω, αργώ, βγαίνω, βήχω, κολυμπώ, λάμπω, λείπω, μένω, μοιάζω, νιώθω, ξέρω, τρέχω, φεύγω).

2.γ Αποθετικά ρήματα: Υπάρχουν κάποια ρήματα τα οποία εμφανίζονται μόνο με τις κατάληξεις της παθητικής φωνής ενώ εκφράζουν την ενεργητική διάθεση. Μερικά αποθετικά ρήματα είναι τα εξής:

αγωνίζομαι, απεχθάνομαι, αφηγούμαι, διηγούμαι, διαμαρτύρομαι, ειρωνεύομαι, εκδικούμαι, εκμεταλλεύομαι, εμπιστεύομαι, επισκέπτομαι, εργάζομαι, ερωτεύομαι, εύχομαι, θυμάμαι, μιμούμαι, ονειρεύομαι, οργίζομαι, περιποιούμαι, σέβομαι, σιχαίνομαι, σκέφτομαι, υποψιάζομαι, χειρίζομαι, χρειάζομαι.

Προσοχή:	
"με" ή "μαι"	
Χρησιμοποιώ την κατάληξη "-μαι" στην Παθητική Φωνή στο α' πρόσωπο ενικού του ενεστώτα, δηλαδή στο "εγώ". Π.χ.: Εγώ κόβο-μαι	Χρησιμοποιώ την κατάληξη "-με" στην Ενεργητική Φωνή στο α' πρόσωπο πληθυντικού του ενεστώτα, δηλαδή στο "εμείς". Π.χ.: Εμείς κόβου-με
"τε" ή "ται"	
Χρησιμοποιώ την κατάληξη "-ται" στην Παθητική Φωνή στο γ' πρόσωπο ενικού του ενεστώτα, δηλαδή στο "αυτός,-ή,-ό". Π.χ.: Αυτός κόβε-ται	Χρησιμοποιώ την κατάληξη "-τε" στην Ενεργητική Φωνή στο α' πρόσωπο πληθυντικού του ενεστώτα, δηλαδή στο "εσείς". Π.χ.: Εσείς κόβε-τε

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Α. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα παρακάτω ρήματα.

Ρήμα	Φωνή	Ρήμα	Φωνή
θα πετάξω	Ενεργητική	εκδικήθηκα	Παθητική
πετάχτηκα	Παθητική	έχει τρανταχτεί	Παθητική
στείλε	Ενεργητική	τηλεφώνησε	Ενεργητική
θα γδυθεί	Παθητική	χόρευε	Ενεργητική
γδύσε	Ενεργητική	προσβληθήκαμε	Παθητική
κατεβήκαμε	Ενεργητική	χτένισα	Ενεργητική
ξεχαστήκαμε	Παθητική	χτενιζόμαστε	Παθητική
κοιταχτήκατε	Παθητική	γράφτηκα	Παθητική
δανείζεσαι	Παθητική	διακρίνεις	Ενεργητική
δάνεισα	Ενεργητική	τελειώσαμε	Ενεργητική

Β. Να σχηματίσετε την παθητική φωνή των παρακάτω ρημάτων.

- Αφήνω: **αφήνομαι**
- Κλειδώνω: **κλειδώνομαι**
- Σηκώνω: **σηκώνομαι**
- Απλώνω: **απλώνομαι**
- Βρίσκω: **βρίσκομαι**
- Χτυπάω: **χτυπιέμαι**
- Δυσκολεύω: **δυσκολεύομαι**
- Κουρεύω: **κουρεύομαι**
- Χτενίζω: **χτενίζομαι**

Γ. Να σχηματίσετε τα παρακάτω ρήματα της παθητικής φωνής στο α' και β' πληθυντικό πρόσωπο όπως στο παράδειγμα.

ντύνομαι	ντυνόμαστε	ντύνεστε
εμπιστεύομαι	εμπιστευόμαστε	εμπιστεύεστε
σηκώνομαι	σηκωνόμαστε	σηκώνεστε
φοβάμαι	φοβόμαστε	φοβάστε
ντρέπομαι	ντρεπόμαστε	ντρέπεστε
χτενίζομαι	χτενιζόμαστε	χτενίζεστε
καθαρίζομαι	καθαριζόμαστε	καθαρίζεστε

Δ. Να συμπληρώσετε τις καταλήξεις των ρημάτων με -αι ή -ε ανάλογα:

1. Τρέχετε **ε** γρήγορα για να προλάβετε **ε** το λεωφορείο.
2. Η Ελένη κάθεται **αι** στην αναπαυτική πολυθρόνα.
3. Μη φωνάζετε **ε** δυνατά τις ώρες κοινής ησυχίας.
4. Το χωράφι οργώνεται **αι** από τους γεωργούς.
5. Μη βιάζεστε **ε** να τελειώσετε **ε** τις εργασίες σας.
6. Ο Γιάννης δυσκολεύεται **αι** στα μαθηματικά.
7. Εύχομαι **αι** να γίνεις σύντομα καλά.
8. Τα παιδιά πρέπει να κοιμούνται **αι** νωρίς.
9. Μας αρέσει να κοιτάζουμε **ε** έξω από το παράθυρό.
10. Η τηλεόραση χάλασε και δεν μπορούμε **ε** να δούμε **ε** την ταινία.
11. Μαζέψαμε **ε** κεράσια και γεμίσαμε **ε** τη σακούλα.
12. Ο συγκεκριμένος θεωρείται **αι** από τους σημαντικότερους νεοέλληνες συγγραφείς .
13. Πώς κρίνετε **ε** αυτή την τακτική της αδιαφορίας ;
14. Ακολουθήστε **ε** αυτό τον δρόμο και θα φτάσετε στον προορισμό σας.
15. Αμφιβάλλω αν ασκείτε **ε** τα καθήκοντά σας σωστά.
16. Η Αφροδίτη διατηρείται **αι** σε καλή φόρμα , παρά τα κιλά της .
17. Διατηρείτε **ε** τα θρανία σας καθαρά ή όχι ;

**Ε. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στην αντίθετη φωνή (όπου υπάρχει).
Σημειώστε ποια από αυτά είναι αποθετικά :**

- χρηαστήκαμε → αποθετικό
- θα συμβιβαστείς → θα συμβιβάσεις
- καταστρέφεις → καταστρέφεις
- δαμάστηκε → δάμασε
- χειραγωγήσαν → χειραγωγήθηκαν
- στερούσες → στερούσουν
- είχατε διορθώσει → είχατε διορθωθεί
- έχει παραγάγει → είχε παραχθεί

Ζ. Να μεταφέρετε τα ρήματα που υπάρχουν στον πίνακα στην άλλη φωνή διατηρώντας το πρόσωπο, τον αριθμό και τον χρόνο.

Ρήματα	Άλλη φωνή
θα έχω χτυπήσει	Θα έχω χτυπηθεί
έχεις σηκωθεί	έχεις σηκώσει
αλλοιωθήκατε	αλλοιώσατε
δείχνω	δείχνομαι
θα ολοκληρωθούν	θα ολοκληρώσουν
είχε οδηγηθεί	είχε οδηγήσει
θα έχω αγαπήσει	θα έχω αγαπηθεί
έχει γραφτεί	έχει γράψει
νικηθήκαμε	νικήσαμε
πιέζεις	πιέζεσαι
θα σηκώνουν	θα σηκώνονται